

Poselství Svatého otce Františka k 51. Světovému dni míru 1. ledna 2018

Migranti a uprchlíci: muži a ženy hledající mír

1. Mírové přání

Mír všem lidem a všem národům země! Pokoj, který andělé zvěstují pastýřům o vánoční noci¹, je velikou touhou všech lidí i všech národů, především těch, které už déle pociťují jeho nedostatek. Mezi těmi, jež nosím ve svém srdci a za něž se modlím, chci znovu připomenout oněch více než dvě stě padesát milionů migrantů ve světě, z nichž dvacet dva a půl milionu jsou uprchlíci. Jsou to – jak prohlašoval můj milovaný předchůdce Benedikt XVI. – „muži, ženy, děti, mladí i staří hledající místo pro život v pokoji“.² Proto, aby ho našli, je řada z nich připravena riskovat život na cestě, která je v mnoha případech dlouhá a nebezpečná, musí podstupovat námahu a utrpení, čelit plotům a zdem postaveným ve snaze zabránit jim v dosažení jejich cíle.

V duchu milosrdenství objímáme všechny ty, kdo jsou na útěku před válkou a hladem anebo jsou nuceni opustit svou zemi kvůli diskriminaci, pronásledování, chudobě a zničenému životnímu prostředí.

Uvědomujeme si, že otevřít svá srdce vůči utrpení druhých nestačí. Předtím, než se naši bratři a sestry budou moci vrátit a žít v míru bezpečného domova, bude třeba vykonat ještě mnoho. Přijmout druhého vyžaduje konkrétní úsilí, řetězec pomoci a dobrotivosti, bdělou a chápající pozornost, zodpovědné zvládnání nových komplexních situací, které se často přidávají k mnoha jiným, již existujícím problémům, a stejně tak jsou potřebné i zdroje, jež bývají vždy omezené. Budou-li se vládnoucí představitelé národů řídit ctností obezřetnosti, dokážou tyto naše bratry a sestry přijímat, podporovat, chránit a začleňovat tím, že stanoví praktická opatření „v takové míře, aby byl zachován správný řád věcí umožňující toto začlenění“³. Mají přesně vymezenou zodpovědnost za země, které jsou jim svěřeny, jejichž spravedlivá práva a harmonický rozvoj musí zajišťovat, aby nebyli jako bláhový stavitel, který udělal špatné propočty a nedokázal dokončit započatou stavbu věže.⁴

2. Proč je uprchlíků a migrantů tolik?

S blížícím se Velkým jubileem dvoutisícího výročí události, kdy andělé v Betlémě zvěstovali lidem pokoj, připočetl sv. Jan Pavel II. rostoucí počet uprchlíků k důsledkům „nekonečného a hrozného sledu válek, konfliktů, genocid a „etnických čistek““⁵, které poznamenaly 20. století. Ani nové století zatím nepřineslo skutečný obrat; ozbrojené konflikty a jiné formy organizovaného násilí nadále způsobují přemísťování obyvatelstva v rámci státních hranic i mimo ně.

¹ Lk 2,14.

² *Angelus*, 15. ledna 2012.

³ Jan XXIII., enc. *Pacem in terris*, 57.

⁴ Srov. Lk 14, 28-30.

⁵ *Poselství ke Světovému dni míru 2000*, 3.

Lidé však migrují i z jiných důvodů, z nichž prvním je „touha po lepším životě, často spojovaná se snahou nechat za zády ‚beznadějí‘ pramenící z vidiny budoucnosti, kterou nelze vybudovat“.⁶ Lidé odcházejí, aby se znovu připojili ke své rodině, aby našli příležitost k práci nebo získali přístup ke vzdělání; kdo nepoživá tato práva, nemůže žít v pokoji. Stejně tak, jak jsem zdůraznil v encyklice *Laudato si'*, „je tragické, že se zvyšuje počet migrantů, kteří utíkají před bídou umocněnou devastací životního prostředí“.⁷

Většina lidí migruje regulérní cestou, ale někteří používají i jiné způsoby, především proto, že jsou zoufalí, když jim jejich vlast nezajišťuje bezpečnost ani žádný výhled do budoucnosti, a každý legální postup se zdá být neuskutečnitelný, zablokovaný nebo příliš pomalý.

V mnoha cílových zemích je velice rozšířena rétorika zdůrazňující rizika pro národní bezpečnost a zátěž způsobenou přijetím nově příchozích, čímž se znevažuje lidská důstojnost, která má být přiznána všem jakožto Božím synům a dcerám. Mnozí podněcují strach z migrantů, možná z politických důvodů, a místo úsilí o pokoj rozsévají násilí, rasovou diskriminaci a xenofobii, jež způsobují velkou starost všem, jimž leží na srdci ochrana každé lidské bytosti.⁸

Všechny údaje, jimiž disponuje mezinárodní společenství, ukazují, že globální migrace bude i nadále znakem naší budoucnosti. Někteří ji považují za hrozbu. Já vás však vyzývám, abyste se na ni dívali s důvěrou jako na příležitost pro vytváření budoucnosti naplněné pokojem.

3. S kontemplativním pohledem

Takovýto pohled je posilován moudrostí víry, která je schopná postřehnout, že „všichni patří k jedné jediné rodině, migranti i obyvatelé, kteří je přijímají, a všichni mají stejné právo využívat pozemských statků, jejichž určení je všeobecné, jak učí sociální nauka církve. Zde nacházejí svůj základ solidarita a schopnost sdílet s ostatními.“⁹ Tato slova nám znovu předkládají obraz nového Jeruzaléma. Kniha proroka Izaiáše (kap. 60) a potom Apokalypsa (kap. 21) ho popisují jako město s branami stále otevřenými, aby tam mohli vstoupit lidé všech národů, kteří ho obdivují a naplňují bohatstvím. Pokoj je vládcem, který ho vede, a spravedlnost je principem, který řídí soužití v jeho nitru.

Tento kontemplativní pohled máme obrátit i na město, kde žijeme, „totiž pohled víry, která objevuje Boha, jenž přebývá v jeho domech, na jeho ulicích a náměstích. ... a prosazuje solidaritu, bratrství, touhu po dobru, pravdě a spravedlnosti“;¹⁰ jinými slovy: uskutečňovat příslib pokoje.

Pohled na migranty a uprchlíky nám umožní objevit, že nepřicházejí s prázdnýma rukama, ale spolu s jim vlastním kulturním dědictvím přinášejí odvahu, schopnosti, energii a touhu, a tak obohacují život národů, které je přijímají. Díky tomuto pohledu si dokážeme všimnout i kreativity, vytrvalosti a obětavosti nesmírného počtu lidí, rodin a komunit, které ve všech částech světa migrantům a uprchlíkům otevírají dveře i srdce, a to i tam, kde zdroje nejsou příliš hojné.

⁶ Benedikt XVI., *Poselství ke světovému dni migrantů a uprchlíků 2013*.

⁷ Č. 25.

⁸ Srov. *Projev k národním zodpovědným za pastorační migraci, kteří se zúčastnili setkání organizovaném Radou evropských biskupských konferencí (CCEE), 22.9.2017*.

⁹ Benedikt XVI., *Poselství ke Světovému dni migrantů a uprchlíků 2011*.

¹⁰ Apoštol. exhort. *Evangelii gaudium*, 71.

Tento kontemplativní pohled povede v neposlední řadě i k prozření představitelů veřejného života, kteří tak budou schopni prosazovat vstřícnou politiku vůči migrantům a uprchlíkům, a to až po nejzazší „míru zachování správného řádu věcí“¹¹, a budou tedy brát v úvahu požadavky všech členů jedné lidské rodiny a dobro každého z nich.

Ten, kdo je inspirován tímto pohledem, bude schopen rozpoznávat výhonky pokoje, které už vyrážejí, a bude pečovat o jejich růst. Bude tak proměňovat naše města, často rozdělená a polarizovaná konflikty, které se týkají právě přítomnosti migrantů a uprchlíků, v místa pokoje.

4. Čtyři milníky pro činnost

Nabídnout žadatelům o azyl, uprchlíkům, migrantům a obětem obchodu s lidmi možnost nalezení pokoje, který hledají, vyžaduje strategii zahrnující čtyři činnosti: přijímat, chránit, podporovat a začleňovat.¹²

„Přijímat“ znamená požadavek rozšiřování možností legálního vstupu, nenutit uprchlíky a migranty, aby se uchýlovali do míst, kde je čeká pronásledování a násilí, a obavu o národní bezpečnost vyvažovat péčí o základní lidská práva. Písmo nám připomíná: „Nezapomínejte na pohostinnost, protože tak přijali někteří ve svém domě anděly, aniž to tušili.“¹³

„Chránit“ připomíná povinnost uznávat a ochraňovat nezcizitelnou důstojnost těch, kdo prchají před reálným ohrožením a hledají azyl a bezpečí, a zabránit jejich vykořisťování. Mám na mysli zvláště ženy a děti, které jsou nejvíce vystaveny nebezpečí a hrozí jim zneužívání, jež z nich může učinit i otroky. Bůh nikoho nediskriminuje: „Hospodin ochraňuje ty, kdo jsou bez domova, ujímá se sirotka i vdovy.“¹⁴

Výraz „podporovat“ odkazuje na podporu celkového rozvoje osobnosti migrantů a uprchlíků. Mezi mnohými nástroji, které mohou být v tomto úkolu nápomocny, bych chtěl zdůraznit, že je důležité zajistit dětem a mladým přístup ke vzdělání na všech úrovních; tak budou moci nejen rozvíjet a zúročovat své vlastní vlohy, ale rovněž budou ve větší míře schopni jít vstříc druhým a pěstovat ducha dialogu místo uzavřenosti a konfliktu. Bible učí, že Bůh „zjednává právo sirotku a vdově“, a proto nabádá: „Milujte tedy hosta, neboť jste byli hosty v egyptské zemi.“¹⁵

A konečně „začleňovat“ znamená umožnit uprchlíkům a migrantům, aby se plně zapojovali do života společnosti, která je přijímá, v duchu vzájemného obohacování a plodné spolupráce místních komunit při prosazování celkového rozvoje lidské osobnosti. Tak jak píše svatý Pavel: „Proto už nejste cizinci a přistěhovalci, ale spoluobčané ostatních křesťanů a členové Boží rodiny.“¹⁶

5. Návrh dvou mezinárodních dohod

Ze srdce si přeji, aby tento duch oživoval proces, který během roku 2018 povede Organizaci spojených národů k uzavření a schválení dvou celosvětových dohod: jedné pro bezpečnou, řádnou a regulérní migraci, druhé týkající se uprchlíků. Jako dohody sdílené na globální úrovni budou tyto smlouvy vytvářet referenční rámec pro politické návrhy a praktická opatření. Proto je důležité, aby byly inspirovány soucitem, prozíravostí a odvahou

¹¹ Jan XXIII., enc. *Pacem in terris*, 57.

¹² *Poselství ke Světovému dni migrantů a uprchlíků 2018*, 15. srpna 2017.

¹³ Žid 13,2.

¹⁴ Žalm 146,9.

¹⁵ 5 Mojž 10,18-19.

¹⁶ Ef 2,19.

tak, aby využily každé příležitosti k pokroku ve věci vytváření míru; pouze tak nekapituluje potřebný realismus mezinárodní politiky před cynismem a globalizací lhostejnosti.

Dialog a koordinace jsou totiž pro mezinárodní společenství potřebou a povinností jemu vlastní. Tak je možné, aby i méně bohaté státy přijímaly větší počet uprchlíků přicházejících ze zahraničí anebo aby je přijímaly lépe, pokud jim mezinárodní spolupráce zabezpečí přístup k potřebným fondům.

Sekce pro migranty a uprchlíky Dikasteria pro službu integrálnímu lidskému rozvoji navrhla 20 bodů¹⁷, které představují konkrétní linii pro uskutečnění výše zmíněných čtyř pilířů jak v rámci veřejné politiky, tak i pokud jde o formování názorů a činnost křesťanských společenství. Tyto a jiné kroky mají vyjádřit zájem katolické církve o proces směřující k přijetí zmíněných celosvětových dohod Spojených národů. Tento zájem je potvrzením všeobecné pastorační péče, která se zrodila spolu s církví a v mnoha jejích aktivitách pokračuje až do dnešních dnů.

6. Pro náš společný dům

Inspirují nás slova svatého Jana Pavla II.: „Pokud ‚sen‘ o světě v míru je sdílen mnohými, pokud se doceňuje přínos migrantů a uprchlíků, může se lidstvo stále více stávat rodinou všech a naše země skutečným ‚společným domem‘.“¹⁸ Během dějin mnozí uvěřili v tento ‚sen‘ a to, co vykonali, dosvědčuje, že se nejedná o neuskutečnitelnou utopii.

Mezi všemi můžeme jmenovat svatou Františku Xaverii Cabrini, jejíž sté výročí zrození pro nebe připadá na rok 2017. Dnes, 13. listopadu, oslavuje mnoho církevních společenství její památku. Tato malá velká žena, která zasvětila svůj život službě migrantům a stala se jejich nebeskou patronkou, nás učila, jak můžeme tyto své bratry a sestry přijímat, chránit, podporovat a začleňovat. Kéž na její přímluvu nám všem dá Pán zakusit, že „ti, kdo usilují o pokoj, rozsévají v pokoji semeno, jehož plodem je spravedlnost“.¹⁹

ve Vatikánu 13. listopadu 2017

památka svaté Františky Xaverie Cabrini, patronky migrantů

FRANTIŠEK

¹⁷ „20 bodů pro pastorační činnost“ a „20 bodů činnosti pro globální pakty“ (2017); viz také Dokument OSN A/72/528.

¹⁸ *Poselství ke Světovému dni migrantů a uprchlíků 2004*, 6.

¹⁹ *Jak 3,18*.